

MICHEL TOURNIER

Vineri sau limburile
Pacificului

editura rao

MICHEL TOURNIER
Vendredi ou les limbes du Pacifique

© Editions Gallimard, 1967

© Editura RAO, 2013
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Ilustrația copertei
© Makarova Olga | Dreamstime.com

2013

Editura RAO
www.raobooks.com
www.rao.ro

Descrierea CIP poate fi consultată
pe pagina de internet a
Bibliotecii Naționale a României

ISBN 978-606-609-304-0

Cu exactitatea firului-cu-plumb, felinarul, atârnat de tavanul cabinei, măsura, cu oscilațiile lui, amploarea înclinării pe care-o căpăta Virginia, datorită furtunii din ce în ce mai puternice. Căpitanul Pieter Van Deyssel se-aplecă peste pepelele burții ca să-i întindă lui Robinson cărțile de taroc.

– Taie și-ntoarce prima carte, îi spuse el.

Apoi se răsturnă iar în fotoliu și pufăi din pipa de porțelan.

– Demiurgul, comentă căpitanul. Unul dintre cele trei arcanе majore fundamentale. Înfațișează un scamator în fața unei tarabe-ncărcate cu tot felul de lucruri. Asta-nseamnă că-n tine zace-un organizator. Luptă-mpotriva unui univers alandala pe care se străduiește să-l stăpânească prin mijloace improvizate. Pare să reușească, dar să nu uilăm că demiurgul asta-i și scamator: opera lui este iluzie, ordinea lui – iluzorie. Din nefericire, el n-o știe. Nu strălucește prin scepticism.

O izbitură surdă zgudui corabia, în timp ce felinarul descria cu tavanul un unghi de patruzeci și cinci de grade. O voltă neașteptată derivase Virginia cu vântul aproape la travers și-un talaz se prăvălise pe punte cu un bubuit de canonadă. Robinson mai întoarse-o carte. Înfațișa, pătat de grăsime, un personaj purtând coroană, ținând un sceptru-n mână și stând în picioare într-un car de lupte tras de doi trăpași.

– Marte, spuse căpitanul. Micuțul demiurg a câștigat o victorie-aparentă asupra naturii. A triumfat prin forță și impune-n juru-i o rânduială după chipul și asemănarea lui.

Înfundat în fotoliu, ca un Buddha, Van Deysel îl învâluie pe Robinson cu-o privire scânteind de maliție.

– O rânduială după chipul și asemănarea dumitale, repetă el c-un aer îngândurat. Nu există ceva care să-ți dezvăluie mai bine sufletul unui om decât să ți-l închipui investit cu-o putere absolută, grație căreia-și poate impune, fără piedică, voința. Robinson-Rege... Ai douăzeci și doi de ani. Ai părăsit... hm... ai lăsat în York o soție tânără și doi copii ca să-ți încerci norocu-n Lumea Nouă, urmând pilda multor compatrioți de-ai dumitale. Mai târziu, are să-ți vină și familia. În fine, dacă dă Dumnezeu... Părul dumitale scurt, barba roșcovană și patrată, privirea limpede, foarte dreaptă, dar având ceva fix și limitat, felul de-a te-mbrăca de-o austeritate soră cu afectarea, toate astea te clasează-n fericita categorie a celor care n-au căzut niciodată pradă-ndoielii. Ești cucernic, avar și pur. Regatul peste care-ai fi suveran ar semăna cu marile dulapuri casnice în care femeile de la noi pun teancuri de cearșafuri și de fețe de masă imaculate și parfumate cu pungulițe de levănțică. Nu te supăra. Nu roși. Ceea ce-ți spun eu n-ar fi jignitor decât dacă ai avea cu douăzeci de ani mai mult. De fapt, trebui' să-nveți totul. Nu mai roși și-alege-ți o carte... Ia te uită, ce-ți spuneam eu? Mi-ai dat Pustnicul. Războinicul a devenit conștient de singurătatea lui. S-a retras în fundul unei peșteri ca să-și regăsească sursa originară. Dar, afundându-se așa-n inima pământului, săvârșind călătoria asta-n adâncul lui însuși, a devenit alt om. Dacă-are să iasă vreodată din singurătatea asta, are să bage de seamă că sufletul lui monolitic a suferit fisuri lăuntrice. Mai întoarce, te rog, o carte.

Robinson șovăi. Era clar că silenele ăsta olandez, cuibărit în acest materialism al plăcerii, rostea niște cuvinte cu-o rezonanță-n-grijorătoare. De când, la Lima, se-mbarcase pe Virginia, Robinson izbutise să nu rămâie niciodată-ntre patru ochi cu dracul ăsta de om, fiind numaidecât șocat de inteligența lui distrugătoare și de epicureismul cinic de care făcea paradă. Fusese nevoie de furtuna asta ca s-ajungă-ntr-un fel prizonier în cabina lui – singurul loc

de pe corabie care, în asemenea împrejurare, mai oferea un pic de confort. Olandezul părea hotărât să profite din plin de ocazia asta ca să facă haz pe socoteala năvului său pasager. Cum Robinson refuzase să bea, tarocul răsărise din saltarul mesei, iar Van Deyszel dădea frâu liber vervei lui de prezicător, în timp ce vacarmul furtunii răsuna-n urechile oaspetelui ca un sabat de vrăjitoare, însoțind jocul malefic în care era amestecat fără voia lui.

— Uite ce-o să-l scoată pe Pustnic din bârlog! Venus în persoană iese din ape și face primii pași în răzvoarele dumitale. Te rog, înc-o carte. Mulțumesc! Arcanul al șaselea: Săgetătorul. Venus, prefăcută-n înger înaripat, azvârle săgeți spre soare. Înc-o carte. Uite-o. Aoleu! Ai întors arcanul al douăzeci și unulea al Haosului! Fiara-Pământului e-n luptă cu un monstru de flăcări. Omul pe care-l vezi, prins între forțe potrivnice, e un nebun: îl recunoști după scufia cu clopoței. Ai putea să-nnebunești și din mai puțin. Mai dă-mi o carte. Foarte bine. Era de-așteptat, e Saturn, din arcanul al doisprezecelea, înfățișând un spânzurat. Dar, vezi, cel mai semnificativ la personajul ăsta e faptul că se află spânzurat de picioare. Iată-te și cu capu-n jos, Crusoe, săracul de tine! Dă-mi repede cartea următoare. Arcanul al cincisprezecelea: Gemenii. Mă-ntrebam care-avea să fie noul avatar al Vénerei noastre prefăcute-n arcaș. A devenit fratele dumitale geamăn. Gemenii sunt înfățișați legați de gât la picioarele Îngerului cu două sexe. Ține minte asta!

Robinson nu era atent. Totuși, gemetele corabiei sub asaltul valurilor nu-l îngrijorau din cale-afară. Nu mai mult decât rotirea mâinii de stele care dănțuia-n dreptul hubloului situat ceva mai sus de creștetul căpitanului. Virginia — biet velier oarecare pe timp frumos — se dovedea un vas de nădejde când era vorba de o-ncercare grea. Cu arborada scundă și lipsită de cutezanță, cu pânțele scurt și rotofei de două sute cincizeci de tone, aducea mai mult a oală sau a hârdău decât a drumeț al mărilor, iar încetineala ei era un subiect de haz în toate porturile lumii pe unde poposisese. Dar oamenii velierului puteau dormi liniștiți în toiul uraganului,

dacă țărmul cel mai apropiat nu constituia o primejdie. La asta se-adăuga firea căpitanului, care nu era om să lupte-mpotriva primejdilor mării – furtuni și marea – și să riște de dragul de-a nu se-abate din drum.

La sfârșitul după-amiezii acelei 29 septembrie 1759, pe când Virginia trebuia să se afle la nivelul paralelei 32 latitudine sudică, barometrul marcuse o scădere bruscă, în timp ce, la capetele catargelor și-ale vergelor, anunțând o furtună de-o rară violență, scăpărau jerbe luminoase: „focurile Sfântului Elm“. Orizontul meridional spre care luneca leneș galiota era atât de-ntunecat, încât atunci când primele picături se izbiră de punte, Robinson se miră că erau incolore. O noapte de pucioasă cobora peste corabie, când izbucni vijelios o briză de nord-vest – inegală și schimbătoare de fapt – care oscila probabil între cinci și șase carturi de compas. Pașnica Virginia lupta vitejește din toate slabele-i puteri împotriva unei mări furtunoase și prăpăstioase cu hulă adâncă dând-o-n bot la fiecare mișcare, dar își croia drumul cu-o-ncăpățânare fidelă care-aduse o lacrimă de-nduioșare-n ochii bațjocoritori ai lui Van Deysel. Totuși, când, peste două ore, o detunătură sfâșietoare îl sili să dea buzna pe punte și când văzu că mizena plesnise ca un balon și-ajunsese-o cârpă zdrențuită-n bătaia vântului, socoti că onoarea fusese suficient apărută-n felul ăsta și că n-ar mai fi fost cuminte să se-ncăpățâneze. Hotărî să pună la capă, coborî deci pânzele-n pană, ca de vreme rea, și ordonă timonierului să vină sub vânt. Din acel moment, ai fi zis că furtuna-i era recunoscătoare Virginiei pentru supunere. Vasul aluneca fără zguduiri pe-o mare-n clocot a cărei furie părea brusc a nu se mai interesa de el. După ce-nchise cu grijă tambuchiurile, Van Deysel trimise echipajul sub punte, cu excepția unui matelot și-a lui Tenn, câinele vasului, care-aveau să rămână de cart. Apoi, se cuibări și el în cabină, înconjurat de toate mângâierile filozofiei olandeze: clondir de rachiu de ienupăr, brânză cu chimen, pesmeți de secară, ceainic greu ca un bolovan, tutun și pipă. Cu zece zile-n urmă, o linie

verde la orizontul babordului vestise echipajul că, trecând de tropicul Capricornului, ocolea insulele Desventurados. Punând cap compas spre sud, corabia ar fi trebuit să intre de-a doua zi în apele insulelor Fernández, dar furtuna o-mpingea spre est, în direcția coastei chiliene, de care-o despărțeau încă o sută șaptezeci de mile marine, fără nicio insulă și fără nicio stâncă, judecând după hartă. Nu era, deci, niciun motiv de-ngrijorare.

Acoperită un moment de zgomot, vocea căpitanului răsună din nou:

— Dăm iară peste perechea Gemenilor într-al nouăsprezecelea arcan major, arcanul Leului. Doi copii se țin de mână în fața unui zid care simbolizează Cetatea solară. Zeul-soare ocupă toată-nălțimea acestui parapet ce-i este-nchinat. În Cetatea solară — suspendată-ntre timp și eternitate, între viață și moarte — locuitorii sunt investiți cu nevinovăție copilărească, atingând sexualitatea solară, care este mai mult decât androgină, este circulară. Un șarpe mușcându-și coada, iată-ntruchiparea acestei erotici închise-n ea însăși, ireproșabile. Înseamnă apogeul perfecțiunii umane, înfinit de greu de cucerit, mai greu încă de păstrat. Dumneata pare să fii chemat să te ridici pân-acolo. Cel puțin așa spune tarocul egiptean. Omagiile mele, tinere! — Și-ndreptându-se-n perne, căpitanul se-nclină-n fața lui Robinson, cu un gest pe jumătate ironic, pe jumătate serios. — Te rog, mai dă-mi o carte. Mulțumesc. Ah! Capricornul! Poarta prin care ies sufletele, adică moartea. Scheletul pe care-l vezi că seceră o pajiște plină de capete, de mâini, de picioare tâlmăcește suficient sensul funest legat de cartea asta. Prăvălit din înaltul Cetății solare, ești în mare primejdie de moarte. Sunt nerăbdător și mi-e teamă să văd cartea care-o să-ți cadă-acum. Dacă e-un semn slab, s-a terminat cu dumneata...

Robinson ciuli urechea. N-auzise, oare, o voce omenească și-un lătrat de câine amestecate cu marea orchestră a mării și-a vântului dezlănțuit? Era greu de spus și poate că pe Robinson îl preocupa peste măsură gândul la marinarul legat acolo sus, la adăpostul

precar al gherelei de pe dune, în mijlocul aceluia infern inuman. Omul era atât de bine legat de cabestan, că nu putea să se dezlege singur și să dea alarma. Dar strigătele lui s-ar auzi. Nu strigase și mai adineauri?

– *Jupiter! exclamă căpitanul. Robinson, ești salvat, însă, ce dracu', treci printr-o mare primejdie! Te scufundai, iar zeul cerului îți sare-n ajutor la momentul oportun. Ia-nfățișarea unui copil de aur ieșit din măruntaiele pământului – ca un bulgăre de aur smuls din mină – care-ți dă-napoi cheile Cetății solare.*

Jupiter? Oare nu cuvântul ăsta străpungea urletele furtunii? Jupiter? Da' de unde! Terra!

Omul de cart strigase: Terra! Și-ntr-adevăr, ce putea fi mai urgent de semnalat, la bordul vasului ăstuia fără stăpân, decât apropierea de-un țărm necunoscut, cu nisipurile sau cu stâncile lui?

– *Toate astea ți se pot părea o bătăleală de neînțeles, comenta Van Deyssel. Dar tocmai asta e-nțelepciunea Tarocului: că nu te lămurește niciodată asupra viitorului în termeni clari. Îți poți închipi la ce harababură ar da naștere o previziune lucidă a viitorului? Nu, el ne permite cel mult să ne presimțim viitorul. Vorbele pe care ți le-am spus eu sunt într-un fel cifrate, iar cheia lor este chiar viitorul dumitale. Fiecare eveniment viitor din viața dumitale, întâmplându-se, are să-ți dezvăluie adevărul cutărei sau cutărei preziceri de-ale mele. Acest fel de profetie nu-i chiar așa de iluzorie cum poate părea la prima vedere.*

Căpitanul supse-n tăcere muștiucul curbat al lungii lui pipe alsaciene. Era stinsă. Scoase din buzunar un briceag, îi trase potricala și, cu-ajutorul acestui instrument, goli găvanul de porțelan într-o scoică de pe masă. Robinson nu mai auzea nimic neobișnuit prin urletele sălbatic al elementelor. Căpitanul își deschisese butoișul de tutun trăgând de limba de piele a căpăcelului de lemn care-l astupa. Cu gingașe precauții, își strecură pipa mare și fragilă într-un fel de horn amenajat în stratul de tutun care umplea butoișul.

Vineri sau limburile Pacificului

– În felul ăsta, explică el, pișa e la adăpost de lovituri și capătă mireasmă mierie de „Amsterdamer“.

Apoi, deodată imobil, îl privi pe Robinson cu un aer sever.

– Crusoe, zise el, ascultă ce-ți spun eu: ferește-te de puritate. E vitriolul sufletului.

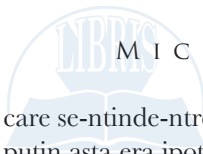
În momentul acela, descriind un brutal sfert de cerc la capătul lanțului, felinarul se făcu țândări de tavanul cabinei, în timp ce căpitanul cădea cu capu-nainte peste masă. În întunericul plin de trosnete care-l înconjura, Crusoe băjbăia spre clanța ușii. Nu găsi nimic, și-o rafală violentă-l făcu să afle că ușa nu mai exista și că se găsea pe culoar. Tot trupul i se-ncrâncena de groaza de-a simți sub tălpi înspăimântătoarea imobilitate ce urmase zvârcolirilor vasului. Pe puntea vag luminată de lucirea tragică a lunei pline, văzu un grup de mateloți care coborau o barcă pe scripeți. Se-ndrepta spre ei, când îi fugi podeaua de sub picioare. Ai fi zis că o mie de berbeci izbiseră cu toată puterea galiota la babord. Îndată, un zid de apă neagră se prăbuși pe punte și-o mătură de la un capăt la altul, cărând totul după el, trupuri și lucruri.

Capitolul întâi

Un val se-apropie, străbătu iute prundișul umed și scaldă picioarele lui Robinson, care zăcea cu fața-n nisip. Pe jumătate inconștient încă, omul se ghemui și se târî câțiva metri spre plajă. Apoi, se rostogoli pe spate. Pescăruși negri și albi se-nvârteau gemând pe cerul albăstrui în care-o urzeală albă ce se destrăma spre răsărit era tot ce mai rămăsese de pe urma furtunii din ajun. Robinson făcu un efort să se așeze și simți numaidecât o durere crâncenă-n umărul stâng. Țărnul era plin de pești cu burta spartă, de crustacee sfărâmate și de tufe de varec maroniu, cum există doar la o anumită adâncime. La nord și la est, orizontul se deschidea liber spre largul mării, dar la vest era-nchis de-o faleză stâncoasă ce-nainta-n mare și părea că se prelungește-ntr-un lanț de recife. Acolo, cam la trei-patru sute de metri, se-nălța, printre stânci, silueta ridicolă și tragică a *Virginiei* ale cărei catarge mutilate și-ale cărei sarturi fluturând în vânt clamau tăcut nenorocirea.

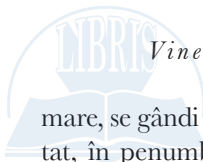
Când începuse furtuna, galiota căpitanului Van Deyssel se aflase, desigur, la nord-est de arhipelagul Juan Fernández, și nu la nord, cum crezuse el. Din acel moment, corabia, fugind sub vânt, fusese desigur mânată către țărnul insulei Mas a Tierra, în loc să plutească liber în derivă în golul marin de-o sută șaptezeci de mile

care se-ntinde-ntre-această insulă și coasta chiliană. Cel puțin asta era ipoteza cea mai puțin defavorabilă pentru Robinson, de vreme ce Mas a Tierra, descrisă de William Dampier, hrănea o populație de origine spaniolă, destul de risipită, e drept, pe cei nouăzeci și cinci de kilometri pătrați de păduri tropicale și de pajiști. Dar tot la fel de posibil era ca Van Deyssel să nu fi făcut nicio greșală de apreciere și *Virginia* să se fi izbit de-o insulă necunoscută, situată pe undeva între Juan Fernández și continentul american. Orice-ar fi fost, trebuia să-i caute pe cei eventual salvați din naufragiu și pe locuitorii acestor meleaguri, dacă erau cumva locuite.

Robinson se ridică și făcu doi-trei pași. N-avea nimic frânt, ci doar o enormă vânătaie la umărul stâng. Temându-se de razele soarelui care se-nălțase de mult pe cer, își puse-n cap o frunză de ferigă, făcută cornet, feriga abundând la limita dintre pădure și plajă. Apoi luă o creangă în chip de baston și se-afundă-n hățiușul de spini care-acoperea poalele promontoriilor vulcanice din vârful cărora spera să se poată orienta.

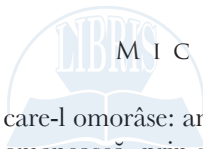
Încetul cu-ncetul, pădurea se-ndesca. După spini, apărură dafini parfumați, cedri roșii, pini. Trunchiurile copacilor morți și putrezi alcătuiau o asemenea-ngră-mădeală, încât Robinson aci se târa prin tuneluri vegetale, aci mergea la câțiva metri de sol, ca pe niște punți naturale. Împletitura de liane și de ramuri îl înconjură ca o rețea gigantică. În liniștea zdrobitoare a pădurii, zgomotul pe care-l făcea el înaintând izbucnea cu ecouri înspăimântătoare. Nu numai că nu exista nici urmă de om pe-acolo, dar chiar și animalele păreau să lipsească din aceste catedrale de verdeață care se succedau în fața pașilor lui. De-aceea, când zări, cam la o sută de pași, o formă imobilă care semăna a oaie sau a căprioară mai

mare, se gândi la o buturugă ceva mai ciudată. Dar, treptat, în penumbra verde, obiectul se transformă-ntr-un fel de țap sălbatic, cu părul foarte lung. Cu capul sus, cu urechile-mpungând înainte, împietrit într-o imobilitate minerală, se uita la Robinson cum se-apropie. Pe om îl trecu un fior de frică superstițioasă gândindu-se că trebuia să treacă pe lângă animalul ăsta bizar, doar dacă nu se-ntorcea din drum. Azvârlind bățul prea ușor, puse mâna pe-o bătă neagră și noduroasă, destul de grea ca să stăvilească țapul, dacă s-ar fi rezeptat la el.

Se opri la doi pași de animal. Din desimea părului, un ochi mare, verde, îl fixa cu-o pupilă ovală, sumbră. Robinson și-aduse-aminte că majoritatea patrupedelor, din cauza poziției ochilor, nu pot fixa un obiect decât chiorâș, și că un taur care-atacă nu vede nici pic adversarul la care se repede. Din marea statuie de păr care-astupa cărarea se-auzi un rânjet de ventriloc. La frică adăugându-se marea lui oboseală, pe Robinson îl apucă o furie bruscă. Ridică parul și izbi din toate puterile între coarnele țapului. Se-auzi un pârâit surd, animalul căzu-n genunchi, apoi alunecă pe-o parte. Fusese prima ființă vie pe care Robinson o-ntâlnise pe insulă. O omorâse.

După câteva ore de urcuș, ajunse la poalele unui masiv stâncos la baza căruia se deschidea gura neagră a unei peșteri. Intră-n ea și constată că era de dimensiuni atât de mari și-atât de-adâncă, încât nu putea fi vorba s-o exploreze pe loc. Ieși din peșteră și se-apucă să se cațere-n vârful masivului care părea să fie punctul cel mai înalt al acestor meleaguri. De-acolo-ntr-adevăr, putu cuprinde cu privirea orizontul jur-împrejur: peste tot mare. Se afla, deci, pe-o insuliță mult mai mică decât Mas a Tierra, lipsită de orice urmă de-așezare omească. Înțelegea acum ciudata comportare a țapului pe

care-l omorâse: animalul ăsta nu văzuse niciodată ființă omenească, prin urmare, curiozitatea-l ținuse locului. Robinson era prea sleit ca să mai fie-n stare să-și cântărească proporțiile nenorocirii... „Dacă nu-i Mas a Tierra, atunci este insula Dezolării“, zise el simplu, rezumându-și situația prin acest botez spontan. Ziua era pe sfârșite. De foame simțea într-însul un gol și-i era greață. Disperarea presupune un minimum de răgaz. Rătăcind pe culmea muntelui, descoperi un fel de ananas sălbatic, mai mic și mai puțin dulce decât cel de California, pe care-l tăie pătrățele cu briceagul și-l măncă. Apoi se strecură sub un stei de piatră și căzu-ntr-un somn fără vise.

*

Un cedru uriaș care creștea-n apropierea peșterii se-nălța cu mult deasupra haosului stâncos, ca o divinitate tutelară a insulei. Când se trezi Robinson, o briză blândă dinspre nord-est clătina ramurile copacului cu mișcări liniștitoare. Această prezență vegetală îl încurajă și, dacă-ntreaga lui atenție n-ar fi fost atrasă și sorbită de mare, l-ar fi făcut să presimtă ce putea să-nsemne insula pentru el. Dacă acest pământ nu era Mas a Tierra, trebuia să fie vorba de-o insulă mărunță pe care hărțile n-o menționau, situată undeva-ntre marea insulă și țărnul chilian. Arhipelagul Juan Fernández la vest, iar continentul sud-american la est se aflau la distanțe cu nepuțință de stabilit, însă depășind desigur posibilitățile unui om singur pe-o plută sau pe-o pirogă improvizată. În afară de asta, de vreme ce era complet necunoscută, fără-ndoială că insulița se găsea-n afara drumului obișnuit al corabiilor.

În timp ce-și făcea această tristă socoteală, Robinson cerceta configurația insulei. Toată partea de apus părea acoperită de vegetația deasă a unei păduri tropicale și

părea că se termină printr-o faleză abruptă, stâncoasă, deasupra mării. Spre răsărit, dimpotrivă, se-ntindea o câmpie puternic irigată, care se prefăcea-n mlaștini de-a lungul unui țarm jos, ca o lagună. Numai nordul insulei părea accesibil. Era alcătuit dintr-un vast golf nisipos, mărginit la nord-est de niște dune aurii, la nord-vest, de stâncile pe care se zărea înfiptă cu pânțele ei mare carcasa *Virginiei*.

Când prinse-a coborî din nou spre țarmul de unde plecase-n ajun, în Robinson se petrecuse-o primă schimbare. Era mai grav, adică mai împovărat, mai trist, fiindcă-și dăduse pe de-a-ntregul seama și cântărise acea singurătate ce-avea să-i fie poate multă vreme destinul.

Uitase de țapul ucis când îl descoperi în mijlocul cărării pe unde mersese-n ajun. Se bucură să găsească la-ndemână, aproape din întâmplare, bâta pe care-o azvârlise câțiva pași mai încolo, căci vreo cinci-șase vulturi, cu capul vârât între aripi, cu ochii lor mici, trandafirii, se uitau la el cum se-apropie. Țapul zăcea sfârtecat printre pietre, iar gușa stacojie și golașă care se rotunjea umflată din penetul stârvarilor arăta-ndejuns că ospățul începuse.

Robinson înaintă-nvârtind parul în aer. Pășările se-mprăștiară fugind greoi cu picioarele lor strâmbe și izbutiră anevoie să-și ia una câte una zborul. Unul dintre stârvari se roti pe sus și slobozi-n trecere un găinaț verde care căzu pe-un buștean lângă Robinson. Pășările lucraseră cu mare precizie. Mâncaseră doar mațele, măruntaiele și testiculele țapului și se vede treaba că restul n-avea să fie comestibil pentru ele decât după multe zile de stat la soare. Robinson luă vânatu-n spinare și-și văzu de drum.

*

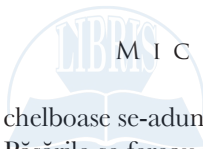
Ajuns din nou pe plajă, tăie o bucată din el și, atârnată de trei bețe-ncrucișate, o fripse la un foc de eucalipt. Flacăra jucăușă-l întremă mai mult decât carnea tare și cu miros de tămâie, pe care-o mesteca, ținind orizontul. Se hotărî să țină mereu aprins focul ăsta și ca să-și încălzească inima și ca să economisească amnarul și cremenea pe care le găsisese-ntr-un buzunar, dar și pentru a-și semnala prezența față de eventualii salvatori. Pentru moment, nimic nu putea atrage mai mult echipajul unei corabii trecând pe lângă insulă decât epava *Virginiei* în echilibru pe stânca ei, vizibilă și-ntristătoare, cu odgoanele care-i atârnavă din catargele frânte, în stare însă a trezi pofta oricărui aventurier din lume. Robinson se gândea la armele și la proviziile de tot felul care se aflau în pânțele ei și pe care trebuia să le salveze înainte ca o altă furtună să nu măture definitiv epava. Dacă șederea pe insulă avea să se prelungească, supraviețuirea îi depindea de-această moștenire pe care i-o lăsaseră tovarășii de drum, despre care acum nu se mai putea-ndoi că muriseră cu toții. Înțelept ar fi fost să se-apuie numaidecât de operațiunile de debarcare, acestea reprezentând imense dificultăți pentru un om singur. Totuși, nu făcu nimic, pe motiv că golind-o, corabia devenea mult mai vulnerabilă în fața oricărei suflări de vânt, și el pierdea astfel cea mai mare șansă de-a fi salvat. De fapt, simțea o aversiune de ne-nvins pentru orice semăna a muncă de instalare pe insulă. Nu numai că persista să creadă că șederea lui acolo n-avea să fie de lungă durată, dar, dintr-o teamă superstițioasă, i se părea că făcând indiferent ce pentru a-și organiza viața pe-acele tărâmuri, renunța la șansele de-a fi repede găsit. Întorcând cu-ncăpățânare spatele pământului, nu-i erau

ochii decât la suprafața bombată și metalică a mării, de unde-n curând avea să-i vină salvarea.

Zilele următoare nu făcu altceva decât să-și semnalizeze prezența prin toate mijloacele care-i trecură prin minte. Alături de focul continuu aprins pe plajă, adună crengi uscate și o grămadă de varec în stare să se transforme rapid într-un foc fumegător, dacă s-ar fi arătat vreo pânză la orizont. Apoi, îi veni ideea unui catarg în vârful căruia să pună, în cumpănă, o prăjină al cărei braț lung atingea pământul. În caz de nevoie, avea să fixeze de ea o uscătură aprinsă, apoi, trăgând, cu ajutorul unei liane, de partea mai scurtă avea să ridice-n înaltul cerului brațul mai lung și felinarul improvizat. Dar renunță la stratagema asta când descoperi pe faleză, înălțându-se deasupra golfului, spre vest, un eucalipt uscat care putea să aibă vreo două sute de picioare-nălțime, al cărui trunchi găunos forma un coș lung, deschis spre cer. Îngrămădind din el uscături și surcele, se gândi că avea să prefacă-ndată copacul într-o făclie uriașă, reperabilă de la mare distanță. Neglijă să pună semnale care să fie văzute-n lipsa lui, căci n-avea de gând să se depărteze de țărm unde-n câteva ore poate, mâine sau poimâine cel mai târziu, o corabie avea s-arunce ancora pentru el.

Nu făcea niciun efort pentru hrană, mâncând tot timpul ce se nimerea – scoici, foi de iarbă-grasă, rădăcini de ferigă, nuci de cocos, muguri de palmier, moșmoane, ouă de păsări sau de broască țestoasă. A treia zi, azvârli cât mai departe și lăsă pradă vulturilor hoitul țăpului, al cărui miros ajunsese insuportabil. Regretă numaidecât gestul care, drept efect, atrase-asupra lui atenția vigilentă a sinistrelor păsări. De-aci-nainte, unde s-ar fi dus, unde s-ar fi aflat, un areopag de capete albite și de gâturi

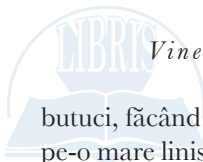
chelboase se-aduna inexorabil la oarecare distanță de el. Păsările se fereau leneș de pietrele sau de vreascurile cu care le izbea-n exasperarea lui, ca și când, slujitoare ale morții, ar fi fost ele însele nemuritoare.

N-avea grijă să țină socoteala zilelor care treceau. Avea să afle din gura salvatorilor câtă vreme se scursese de la naufragiul *Virginiei*. Așa încât nu știu niciodată precis după câte zile, săptămâni sau luni inactivitatea și supravegherea pasivă a orizontului începură să-l apese. Vasta-ntindere oceanică, ușor bombată, sclipitoare și verde-albăstruie îl fascina și-ncepu să se teamă că poate-ajunge victimă a unor halucinații. Mai întâi, uită că la picioarele lui se afla doar o masă lichidă-n perpetuă mișcare. Văzu-n ea o suprafață dură și elastică pe care numai de el depindea să se-azvârle și să sară-n sus. Dup-aceea, mergând mai departe, își închipui că era vorba de spinarea unui animal fabulos al cărui cap trebuia să se afle dincolo de orizont. Pe urmă, i se păru deodată că insula, stâncile, pădurile ei nu erau altceva decât pleoapa și sprânceana unui ochi imens, albastru și umed, scrutând adâncurile cerului. Această ultimă imagine îl obsedă-ntr-atâta încât trebui să renunțe la așteptarea lui contemplativă. Se scutură și hotărî să se-apeuce de ceva. Pentru prima oară, teama de a-și pierde mințile-l atinse cu aripa. N-avea să-l mai slăbească deloc.

*

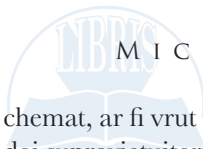
„Să se-apeuce de ceva“ nu putea să aibă decât un singur înțeles: să construiască un vas suficient de mare ca s-ajungă la coasta chiliană de apus.

În ziua-aceea, Robinson hotărî să-și învingă aversiunea și să facă o incursiune la epava corabiei pentru a-ncerca s-aducă de-acolo scule și materiale folositoare planului său. Cu ajutorul unor liane legă vreo doisprezece

butuci, făcând din ei o plută grosolană, utilizabilă totuși pe-o mare liniștită. O prăjină solidă-i putea servi ca mijloc de propulsare căci, în timpul refluxului, apa era mică, până-n dreptul primelor stânci. Ajuns la umbra monumentală a epavei, legă pluta de stânci și dădu înot ocol vasului, încercând să găsească un loc pe unde să pătrundă. Carena ce nu prezenta aparent nicio avarie, era-nfiptă-ntr-o stâncă ascuțită, desigur cufundată-n apă tot timpul și care-o ținea ca un soclu. De fapt, dacă echipajul, încrezându-se-n această vajnică *Virginie*, ar fi rămas sub punte în loc să se expună pe duneta măturată de valuri, poate că toată lumea ar fi scăpat cu viață. Cățărându-se cu ajutorul unei parâme care-atârna dintr-o nară de ancoră, Robinson se gândea chiar că-l putea găsi la bord pe căpitanul Van Deyssel, pe care e drept că-l lăsase rănit, dar în viață și-n siguranță-n cabina lui. Când sări pe dunetă, unde era o asemenea-ngrămădeală de catarge, de verge, de saule, de odgoane rupte și-ncălcite că-ți era greu să-ți tai drum printre ele, zări cadavrul matelotului de cart, strâns legat de cabestan, ca un condamnat, de stâlp. Nenorocitul, zdrobit de loviturile teribile pe care le primise fără să se poată feri, murise la post după ce dăduse alarma zadarnic.

Aceeași harababură domnea și-n magazii. Cel puțin aici nu pătrunseseră apa, așa că găsi, închise-n lăzi, provizii de pesmeți și de carne uscată, din care mănca atât cât putu în lipsă de apă dulce. Bine-nțeles, rămăseseră și damigene de vin și de rachiu de ienupăr, dar obișnuința abstenenței lăsase intactă-n el repulsia pe care organismul o simte-n mod firesc față de băuturile fermentate. Cabina era goală, dar îl zări pe căpitan zăcând la postul de comandă. Robinson avu o tresărire de bucurie când îl văzu pe grăsan făcând un efort, ca și cum auzindu-se

chemat, ar fi vrut să se ridice. Catastrofa lăsase vasăzică doi supraviețuitori! De fapt, capul lui Van Deysel, care nu era decât o masă-nsângerată și păroasă, atârna pe spate, clătînându-se, în timp ce trunchiul îi tresărea ciudat. Când silueta lui Robinson ajunsese în cadrul a ceea ce mai rămăsese din ușa punții de comandă, vesta murdară a căpitanului se-ntredeschise și-un șobolan enorm o luă la fugă de sub ea, urmat de alți doi mai mici. Robinson se depărtă poticnindu-se și vomită peste sfărâăturile de pe podea.

Robinson nu se-arătase prea curios în privința-ncărcăturii pe care-o transporta *Virginia*. La puțin timp după ce se-mbarcase, îl întrebase bine-nțeleș, pe Van Deysel, dar când acesta-i răspunsese printr-o glumă scârboasă, nu mai insistase. Se specializase, îi explicase grășanul, în brânză de Olanda și-n guano, acest ultim produs înru-dindu-se cu primul prin consistența lui unșuroasă, prin culoarea galbenă și prin miros. De aceea, Robinson nu fu prea surprins când descoperi patruzeci de butoaie de praf de pușcă, bine legate în mijlocul calei.

Îi trebuiră câteva zile ca să transporte pe plută și ca să ducă pe uscat tot explozibilul ăsta, căci jumătate din timp era-nterupt de flux. Atunci, profita de răgaz și-l punea la adăpost de ploaie sub un strat de frunze de palmier fixate cu pietre. Mai aduse de pe epavă două lăzi de biscuiți, o lunetă, două muschete cu cremene, un pistol cu două țevi, două barde, o teslă, un ciocan, o cuțitoaică, un balot de câlți și-o bucată mare de pânză roșie – țesătură ieftină destinată operațiilor de schimb cu eventualii indigeni. În cabina căpitanului, găsi faimosul butoaiaș de „Amsterdamer“, ermetic închis, și-năuntru lui pipa mare de porțelan, intactă-n hornul de tutun, în ciuda fragilității ei. Încărcă pe plută și-o mare cantitate de

Vineri sau limburile Pacificului

scânduri smulse din puntea și din pereții corabiei. În sfârșit, găsi-n cabina secundului o *Biblie*-n stare bună, pe care-o luă învelită-ntr-un petec de velă, ca s-o protejeze.

De-a doua zi, se-apucă să construiască o ambarcațiune pe care-o botează dinainte *Evadarea*.